

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) Author(s):	Jørgensen, Pet. Nic.; af P. N. Jørgensen.
Titel Title:	<u>Engelskmanden og Russen eller de to Kulsviere : en politisk Dispyt om den slesvig- holsteenske Krig</u>
Udgavebetegnelse Edition Statement:	2. Opl.
Udgivet år og sted Publication time and place:	Kiøbenhavn : Forfatterens Forlag og Bogtrykkeri, 1848
Fysiske størrelse Physical extent:	12 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

Jørgensen,
Engelshuanden
og
Mønstren.

1848.

37. - 376.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130020349272

Engelstmanden og Russen

eller

De to Kulsbiere.

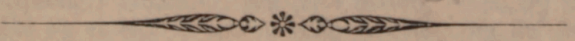
En politisk Dispyt om den slesvig-holsteenske Krig.

Af

P. N. Torgensen.

Faaes for 8 Skilling hos Bog- og Papirhandler Stinck, Hiernet af Heibro-
plads og Laderstræde Nr. 50.

Andet Dplag.

Kiøbenhavn.

Forfatterens Forlag og Bogtrykkeri.

1848.

Erklärung der ...

Dr. ...

...

...

Jens Peersen. Kom hid, Ole Hansen! kom du gamle Liv! sæt dei nor ijævne mei; vi maae, Ja'en sloite mei! ha'e vos in Sup; ded fa' itte være aan'et ikke, end at man maae lange til Vægleskruffen i saadant it kofseligt Vær.

Ole Hansen. Ja, ded er dou usforligt med den maange Bæde; barestens dou at Bæret vilde bedage sig, saadan at man ku' faae al den Gyds Belsignelse, som ligger paa Jorden, i Lade.

Jens. Ded arter sig nok, Ole Hansen! ja, ded gior. Men — æ — hvad st'er du ellersens om Krigsfolket, som maae gaee og soppe i ded urimelige Solefore hisset vøre?

Ole. Mener du ka'steesig Tysken i Sleisvig?

Jens. Tysken? Gid den Onde han tindre i Tysken! saadan in Rover! saadan it Hyndehoved! som vil komme og træde Sæden ned paa den danffe Jord og æde vore Styde og vore Jaar og vore Sviin og vore Gies og vore andre velsignede Livvaare! — Barestens jeg ha'de min Aangdom og var letfærdig i Lemmerne, som for i Berden, — ja, jeg sku', saasandt jeg er lagt til som in reitig Kulsvier! jeg sku' stras melde mei til 1ste Bataillon; der er Ka'lene fra vor Egn! ded er, Ja'en sloite mei! Folf, som sla'er til, saa ded fa' batte nouet! — — Ja, ja, Ole Hansen! jeg sku' saavist itte staae tilbaves ikke — —

Ole. Na, Jens Peersen! for ded at du itte er saa foiter, som for i Berden, saa er 'et s'gu dou itte ded reitige Træk at græde for ded ikke.

Jens. Jeg græder itte iffe; — jeg tarte mei barestens in Kiende om Snydestafet.

Ole. Jo, Fa'en dandse mei! græder du, saa so'er jeg!

Jens. Huld Kiæft!

Ole. Tak for ded!

Jens. Ja, see nu — æ — du er min bedste Ben paa denne Jord, Ole! ja, du er, Dælen æde mei! ded er itte værdt, at vi To komme til Munds iffe; — men — æ — jeg ska' si'e dei: fust kom jeg til at tænke paa mit store blisfede Dg, som er gaaet til Atolleriet, — og saa kom jeg til at tænke paa Niels, som har faaet min Dotter, Maren; han er da ogsaa med i Krigen. Jeg maa nu gaae og ase og hytte paa Gaar'en, og ded er mei saa formasteligt paa mine gamle Dage.

Ole. Ja, men hør nu, Jens Peersøn! hvorfor gif dou Niels yd i Krigen? ded ha'de han jo itte behov iffe; han var jo fri for Tienesten og ha'de faaet Gaar'en med Maren.

Peer. Ded var it sandt Ord, ded! men den Tid at Krigen brod yd og de aange Ka'le drog affted her fra Eggen, saa ga' han sig til at gaae og grunde, og saa aad han itte saadan, som han ellersens var vant at æde, for alstille sad han og virpede, liksom om han ha'de in sær Kløe paa sig, — og saa var ded in Dag — næi, jeg glemmer ded aldrig saalænge der er Liv i min Krop! — saa sa'e Niels til Maren og mei: „Hør,“ sa'e han, „jeg har gaaet og spelele-ret paa Nouet, og nu ska' jeg si'e Jer, hvad ded er.“ — „Naa, fa' 'et da nu komme yd af dei?“ sa'e Maren; „hvad er ded dou for Nouet, du gaaer og bær' paa, Niels?“ — „Ded er, at jeg vil si'e Gyds Fred til dei og Fa'er,“ sa'e Niels; „du maa akavet lave mei in reitig trind Madpose, Maren; jeg vil med i Krigen, for at herpe Tysken, ded har jeg soren; nu ka' jeg, Fa'en i mei! itte længer hulde mei i de Bøvser, jeg har paa iffe!“ — Hør, Ole Hansen! jeg blev, min Sæl! paa Steden saa kiæftbunden, at jeg aldrig ku' si'e it Ord, og Maren ga' sig da til at tvine og kom rendendes med døreses Naange, som hun fik ved Juletid; men ded ku', Dælen tyde mei! itte hielpenouet iffe! Niels var liksom han var overstyrkelig, — og om

Freidagen derpaa saa drog han afsted til Striden for Hode-landet, med Madposen paa sit aange Liv. — Veed du hvad, Ole! jeg huldt fæl mei'et af Niels; han var in bra' Ka'l mod Maren og mei. Barestens jeg dou ku' finde Retirade hos it Menneſte, der vilde si'e mei nouen Re'eli'hed paa, hvor han stedes; vi har itte hørt nouet fra ham ikke i ser Uger saavel. Maren har nu i hele trei Maaneder været Græsente; hun er aang og ka' jo itte saadan gaae sin Tid hen herhjemme og sylte Valle. Ku' jeg bareſtens faae at vide, om Niels er levendes! for er han død og borte, den Sial! saa ouer ded dou ded Reitige a'et, at Maren seer sig om etter in Ma'en.

Ole. Ded er tilstaaeligt, Jens; men voreses Folf har jo itte faaet Redning til at rives med Tysken i den sidste Tid; Krigsfolket har itte gjort aan'et ikke, end at staae og gloe ilde til hinaa'en; ded si'er Skolemesteren i vor By, og han er fæl mei'et indspekeleret i Avisen.

Jens. Ded ka' aldrig være mulig ikke! Ka'lene fra vor Egn ka' itte staae stille paa Pletten og la' sig gloe paa af Bildtysken, som rover Bundens Livvaare, yden at de akavet sprætter ham Brodkisten op med Bangenetten; ded er saa riveligt, som ded ka' være! Den Dnde han sloite i dom, som sætter sandant nouet lampent Toi i Avisen! Men ka'skeefig voreses Skolemester vil ha'e, at vi ska' kiobe Vankeblaad hos ham; men han ska', min Sæl! itte troet ikke!

Ole. Skolemesteren er, Dælen æde mei! in lært Mand, er han! han ka' nok gi'e Re'eli'hed paa, hvad han læser, ded si'er jeg!

Jens. Na, Skolemesteren er, Fa'en dandse mei! it Sulebræt, og han læser Avisen som it Bæst, ded si'er jeg! — Næi, da maa jeg love Staldmesteren i Rydersdals Kru; ded er in andenlunde Ka'l! han er li'jaa indspekeleret i Paletiken, som nouen reitig Student ka' være! — han si'er, at Danſken brænder los paa Tysken og Tysken igien paa Danſken, saa saare de bareſtens ka' faae hinaa'en paa Kornet; men han si'er ogsaa, at nu vender Tysken Snyden saa langelig mod Sonden.

Ole. Ja, ded ska' jeg stras gi'e dei Re'eli'hed paa, hvorfor Tysken gjør ded; see nu — æ — han vender Snyden mod Sonden for at andse, om han itte ka' lutte flere

Kammeratter, for han er itte magtfærdig til at hamse voreses Folk ikke. Om it lille Nyf saa kommer der in urimelig Hob tyffe Sønderlændinger op i Sleisvig — ded sa'e Stoles mesteren den aa'en Dag — og saa si'er jeg Adios mit Sulefad! til Zyden og hele Mollevitten!

Zens. Na, Slydder! — er ded ellersens nouet ligt, at oue ræd for ded? La' dom kuns træde an, de Kalliker, li'saa maange, de er; vi ska' nok hamse dom, ska' vi! Saadanne forsyllne Rovere! — Ret nu kommer Engellstmanden og ta'er it Tag med Tyffen, og saa ska' du barestens see til in Raddands, Ole! Hille den sloitende Trompet! hvor ded er in Lyst og in Glæde at tænke paa!

Ole. Engellstmanden! — Gid den Unde han — —

Zens. Han kommer saa suttet, den Rad! men narenstid han fust er, hvor han vil være, saa ska' jeg love for, at han er hvas, er han.

Ole. Ded var it sandt Ord, ded; ded er in meiet hufommendes Sag den; jeg mindes ham grant fra før i Berden; han kommer lirendes saa pænt, — for han vil fæl gierne yde Godtsfolk in Billighed, ska' jeg si'e vos. Rinder ded dei itte i Hu, den Tid han var her sidst, den rode Dævel?

Zens. Ja, ded var jo længe for end in Daler blev giort til in Mark; nu er ded sgu itte værdt, at spefelere meer paa ded ikke, for narenstid jeg vilde gi'e mei til at granste over, at jeg for i Berden ha'de hundrede Daler lagt til Bedste i it gammelt Strompefast, der af voreses Regering blev afavet lavet til lampne sexten Daler og fire Mark, som jeg da stras ga' mei til at drikke op i Kruen, saa ku' jeg den Dag i Dag oue vrefiort i Ho'det over saadan in forbandet Konklusus. — Næi, see nu — æ — Engellstmanden har fuldkommelig gi'et Brev paa, at dersom noune Menneffer af it aan'et Folfefært vil være viisnæset og rives med voreses Range om Sleisvig, saa vil han komme paa Steden og lave dom til in Squat.

Ole. Men hvorfor Fa'en kommer han da itte did og gierner Tyffen yd? Der ska' være kommet in Bog yd til at læse, som si'er, at Tyffen æder saa er ded er nouet usforligt, og voxer hver Dag til en urimelig Storlighed. Han er itte vant til saa go' Levemaade hiemmefra, Væstet! Narenstid

at Engelfskmanden har gi'et Brev paa, at vi ska' ha'e Retirade, saa sku' han, min Sæl! være meer beenrap!

Jens. Han er paa Veien, Ole! Vas du funks paa, ret nu saa kommer han.

Ole. Ja, in Luus paa in Tiærespaan, ded er Farimag.

Jens. Na, du er, Dælen dandse mei! in Dødbider, er du! Narenstid at du vil vederdøbe Engelfskmanden for in Luus, hvad er du saa for In?

Ole. Jeg er ogsaa lagt til som in reitig Kulsvier, uroest for Gyd! Ded er mei li'e fedt, er 'et, at dit Smøl ouer usiin og kalder mei in Dødbider, for ded at vi itte ka' samenes om Engelfskmanden; men jeg si'er paa Trads til dei og Inhver, at narenstid der itte var it aan'et Folfefært, der byttede paa vos, saa ha'de vi, Fa'en hente mei! sæl aka-vet ouet til in Sqvat, Alletilsammens.

Jens. Hvad er ded for it sæl rart Folfefært?

Ole. Ded er Rysen, om du ellersens vil vide ded.

Jens. Hvad for Nouet? — Rysen! Na, fy for Sazan! — Næi, nu ouer ded, Fa'en tyde mei! for hart! — Ded bæres mei til, li'som om jeg faaer it indvortes Dpflag. — Rysen! — Jeg maa ha' mei indn'in Sup — — Na! — —

Ole. Na, grin ad Fa'en og itte ad Folf! du har alle dine Livsens Dage været in Dverbyder, har du! Rysen er sju itte til at grine ad iffe. Veed du ka'steefig nou'en Re'el'hed paa, hvortil han er magtfærdig?

Jens. Ja, jeg veed, at den Rysi', som jeg forgangen Aar tog ved Booselinningen i Tivaali, han fik trei paa Tyden, forinden han kom tilfunds, om han ha'de Næve paa Skast. Han ka', Fa'en i mei! itte sla's som in Landsoldat fra vor Egn iffe!

Ole. Hor, Jens Peersen! Rysen har en usforlig Storlighed. Er der Nouen, der ka' sla's med Tyffen for voreses Dpstandelse, saa er han Ka'l for 'et. Han har heller itte tovet, som Engelfskmanden, med at komme hid, — næi, paa ded Lav! — for — æ — jeg ska' si'e vos, han er sæl trosindig med ded, han har gi'et Brev paa.

Jens. Det var Satan! er Rysen trosindig?

Ole. Ded er han, den Unde vælte mei! og han er

ogfaa fæl klog i Paletiken; han er in reitig siin Kanditer, er han.

Zens. In siin Kanditer? ja, han stinker urimeligt af nouet sært Fidt eller saadanne Dele; ded mindes jeg grant.

Dle. Ded ka' aldrig være nouen reitig Krigsmand ikke, som der itte er in Kiende Stank ved. Troer du eller sens itte, at Soldatten ka' være tapper, for ded at han ka' skeefig bruger Skofidt?

Zens. Ja, men ded maa itte være ded ryssiske Fidt ikke.

Dle. Ja, ded ka' nu Altsammen være ded samme hvad du si'er, for Skolemesteren hulder paa Ryssen, og ded gjør jeg, Dælen dandse mei! med.

Zens. Hulder I paa Ryssen? Ded er vel Logn? Hvor har I ham da stædet, Bæstet?

Dle. Bæstet? Hvem vederdober du for Bæst?

Zens. Jeg mener dine og Skolemesterens Soldatter, for jeg si'er li'som Staldmesteren i Rydersdal, at den gemene Ryss' er it usandseligt Liv=Dg, og ded er jo li'e ded sælsomme som it reitig Bæst.

Dle. La' barestens Vare paa, at du itte er for køiter i Keien i denne Krigstid, og sætter nouen Skamslet paa Ryssen! Du er min Ven, Zens Peersøn! ded vilde dou oue lovlig hart for mei paa mine gamle Dage at komme til at gaae yd og see paa, at du blev hængt ved Benene, ijævne Staldmesteren.

Zens. Jeg tænker ded vilde bæres til, at jeg og Staldmesteren paa saadan in Dag just fik den Trost og Glæde at see dei og Skolemesteren ydkommenderet paa Skamsfuttet, for at betiene vos som Raffere, — barestens for ded du si'er, at Engelfmanden kommer fryvendes med med sin Retirade til vos som in Luus. — — Skaal, min Ven! —

Dle. Tak for ded! — La' mei faae in Sup med! — — Na! — — Ded og Pine! hvor ded dou er nydeligt at ha'e in Ven, som man ka' sidde og faae in trosindig Samsnak med.

Zens. Ja, ded er sæl rart, narenstid man alstille ka' samenes saa kiont, som vi Do; for — æ — faaer man ogsaa in Twission med hinaa'en, saa letter man barestens in Kiende

paa Pøglekruffen, og saa ouer hele Mollevitten rivelig og bogflar.

Ole. Hor nu — æ — Jens! jeg gad dou vide, hvad de Dverste hos Rangen s'ler til hele Kammærseren.

Jens. De s'ler aldrig it Ord, som den gemene Mand faaer at vide.

Ole. Da ka' jeg, Ja'en i mei! itte begribe iffe, hvorfor de itte gi'er Folk Re'eli'hed paa, om vi faaer Sleisvig eiendes, forinden ded ouer ædt yd af Tysken.

Jens. Ja, ded ka' jeg heller itte reitig begribe iffe, for ded er dou grueligt at tænke paa, at ded ka'skeefig fu' bæres til, at Krigen ouede saa kaantrari, at vorefes Krigsfolk kom til at æde nounc selle Slatter etter Tysken; — men — æ — Engelfmanden han fiender Krydtet, og han er vorefes Ben; du ka' lide paa, at han nok vil snaffe med, forinden Sleisvig ouer ædt yd.

Ole. Ja, ded er vore Benner vi sfa' leve af, sa'e Prifferateren.

Jens. Kommer du nu igien med dit forbandede Slydder? In Prifferater! — fy, for den flemme betændende Syge! — ded er nu meiet værre end alt ded Aan'et! Dersom jeg gior'e dei din Net, saa stu' jeg, Dælen sloite mei! lave ded saadan for dei hos vorefes Sognemænd, at du kom til at hånse til Tyvetonden for din Riæft! — Gid Satan ha'de dei og Skolemesteren! — Du s'ler at Rysfen er kommen; hvor er ded Skrab henne?

Ole. Skrab? — Ja, ded Skrab græsser ellerfens vorefes Dg nore i Sonderlandet, ved in By, som hedder Riege, og ded er ogsaa til Bands ydensfor Kiøbenhavn paa paa nounc urimelig store Skibe. Den aa'en Dag, da jeg var inde med Torre, saa saae jeg in heel Hob paa Gaden gaae omkring og tinge om Skjorter og Banter og saadanne Delse.

Jens. Ded er vel Løgn? Er Rysfen i Kiøbenhavn? Har du sæl seet dom med dine eine Dine?

Ole. Jeg har seet dom li'saa grangivelig, som jeg ka' see paa dei, at du er in Riende blisset.

Jens. Nu har jeg, den Dnde vælte mei! hort ded med! — Saae du da itte nouet til Engelfmanden?

Ole. Ih, næi, Gu' gior'e jeg iffe, næi! Engelfmanden

dyer sig nok for at stifte Snyden til, hvor Rysfen har stærket Døren.

Zens. Dyer sig? han dyer sig Satan ikke! ded har han aldrig gjort i denne Verden; for enten kommer han katbenet, og er den Fuste ved Pandekaven, eller ogsaa kommer han som in brolendes Love —

Dle. Eller ogsaa kommer han slets ikke.

Zens. Ja, see nu — æ — ka'skeefig han undseer sig ved at oue befængt med den chineisffe Dmgangsfyge, som Rysfen ska' gaee og bæere paa. — Uha! — ded fryrer i min syndige Krop narenstid jeg tænker paa, at jeg ska' ind til Kiovenhavn med Torre paa Torsdag.

Dle. Na, du ka' sgu gierne age til Kiovenhavn med dine Torre, Zens! Der er aldrig it Gran i Beien for ded ikke. Du ouer, Fa'en i mei! itte befængt med den flemme Dmgangsfyge ikke, narenstid du barestens itte faaer for maange Saapianer af ded Klare i Livet.

Zens. Hvad rager ded dei, du stivryggede Torrettriller! hvormaange Saapianer jeg faaer i Livet? Jeg hulder mei til ded Klare, narenstid Jægten flemmer mei. — — Men — æ — jeg ka', den Dnde sloite mei! itte begribe ikke, hvor Engelfmanden er siedet! Han maa være gaaget in aa'en Bei, maa han, for at komme til at spænde Tysfen bagfra.

Dle. Han er hverken kommen forfra eller bagfra, for ellersens ha'de Skolemesteren saavist læst 'et i Avisen.

Zens. Dersom du nu itte akavet hulder din Kicæst med din tyndblavede Korepind af in Skolemester, saa ta'er jeg, Dælen dandse mei! dette hersens Fad Syltemell og sla'er dei i dit Geseigt, saadan at du ska' komme til at see li'saa kribene hvid yd i Ho'det, som in ydhugget Gyds Engel! —

Dle. Hvad for Rouet? vil du blisfede Savlestiæg byde mei Syltemell i Ho'det? Dersom du langer til Fadet, saa ta'er jeg, Fa'en tyde mei! Pæglekruffen og smaddrer den paa din Næve, saadan at du nok ska' bare dei for paa Torsdag at tælle Torre til Folk med Sytten i Snefen! —

Zens. Vil du ta' Næven fra Brændeviinsdaanken, si'er jeg!

Dle. Ja, narenstid du fust drager din Næve fra

Sylteløbsfadet. Du ska', Fa'en æde mei! itte troe, at jeg er baange for dei, for ded at jeg sidder i dit eiet Kammer's!

Jens. Stiaent dei in Sup, for Satan! og sid itte der og gior Kanfleri med Daanten! — Her er begge mine Næver!

Ole. Her nu, Jens! du er it ubestedeligt Menneffe, narenstid du er bliisset, ja, du er; ellersens er du saa godt it Menneffe, som nouen Mand fra vor Egn ka' være. — Men — æ — nu ska' jeg si'e dei Nouet. Christen Smed har igaar snaffet med in Bunde i Bloustrød Kru, der ha'de kiøbt in Avis paa Gaden i Kiøbenhavn for 1 Skilling, hvorydi der stod at lase, at der nu var kommen Re'eli'hed paa hele Mollevitten, og at vi ska' ha'e Fred med Tyssen.

Jens. Fred med Tyssen? ded maa da være in helvedes Vogn, den!

Ole. Nai, her nu barestens ingaang! ded er nouet sært Nyt, ded. Freden ska' være lavet bogklar af Engellsmanden, Ryssen, Svensken, Norstken og Fransosen, som Alletilsam- mens hulder paa voreses Ranges Dpstandelse.

Jens. Fransosen! — Nu har jeg Dælen — —

Ole. Ja, nu ska' du barestens hore videre. Freden er nu saadan lavet: Tyssen ska' paa Steden sstrubbe yd af Sleisvig og Holsteen, og narenstid de drager igiennem Rends- borre, saa ska' inhyer Mand, li'e op til Nabersten, lavere voreses Geværer, Bangenetter og Sabler til den Kommendant, som voreses Negering sender derind, — barestens for ded at de itte ska' giøre nouen Fortred hos Bønderne nere i Holsteen, for der har de nok indni' itte ta'et paa at rove og æde saa usforligt. — Dereses General — Wrangel, eller hvad Fa'en han hedder — han ska' ligge fire og tyve Timer frum paa Hovedvagten i Rendsborre, for ded at han har varet stor- snydet mod voreses General, og heller itte vendt Snyden hjem med sine Svende, den Tid hans eien Range kaldte paa ham. — Ithvert Lem af den prafessoriske Prifferater-Negering derovre har faaet den Dom, at de ska' ha'e Useprygl hos Kommendanten i Kastellet ved Kiøbenhavn; men — æ — de Dverste hos voreses Range har dou nok siden meent, at ded var lovlig usfiint, saa at de slipper med at komme i Slaveriet i Rendsborre.

Zens. Ja, men ded er vel Pogn? — Sku' ded dou være muligt? —

Dle. Vil du nu barestens hulde din Riæst! — Hertugen af Glyksborre og Prindsen af Njorr — eller hvad ded dou er for it urimeligt Navn — og de andre Luusangler, som hører dom til, de fader itte dørefes Dom for næste Paaſte iffe, for ded at der suft ſka' granskes over, hvordanne de paa den pænneſte Maade ſa' laves til in Sqvat. — Tyſten ſka' betale vos in urimelig Hob Penge i Krigsbøde — jeg mindes ſgu itte reitig iffe, hvormaange hundrede Daler Christen Smed ſa'e ded var — og ſaa ſka' vi nok ha'e Polen og Portugal i Pant for Balutten. — Naa! hvad ſ'er du nu til den Re'eli'hed, Zens Peersen?

Zens. Ded var dou Satan til Skillings-Avis, den!

Dle. La' vos drikke in Sup paa, at ded maa være ſandt, Allſammens, Zens! — Skaal, min Ven! —

Zens. Tak for ded! — Skaal, Dle! — — Na! —

Dle. Nu ſnaffe vi itte meer om Engelfmanden idag iffe.

Zens. La' ham reise ad Helvede til, narenſtid vi barestens har faaet ſaadan in Fred, ſom Christen Smed ſ'er. Jeg vil heller itte ſ'e meer paa Nyſſen iffe. Gyd bevare min Mund fra at ſætte nouen Skamſlek paa ſaadanne pænne Fyre!

Dle. Hør, Zens! jeg ſa' grant ſee paa dine Dine, at du har Behov for in Bænkſoov; ſka' vi begge To ſtrække voreſes Lemmer it lille Ryk?

Zens. Ja, Gu' nok, la' vos ded! Der er itte nouer Bærre end Paletiken til at giøre Folk vrefiort i Ho'det.

